

Stichting NIOC

Stichting NIOC en de NIOC kennisbank

Stichting NIOC (www.nioc.nl) stelt zich conform zijn statuten tot doel: het realiseren van congressen over informatica onderwijs en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

De stichting NIOC neemt de archivering van de resultaten van de congressen voor zijn rekening. De website www.nioc.nl ontsluit onder "Eerdere congressen" de gearchiveerde websites van eerdere congressen. De vele afzonderlijke congresbijdragen zijn opgenomen in een kennisbank die via dezelfde website onder "NIOC kennisbank" ontsloten wordt.

Op dit moment bevat de NIOC kennisbank alle bijdragen, incl. die van het laatste congres (NIOC2025, gehouden op donderdag 27 maart 2025 jl. en georganiseerd door Hogeschool Windesheim). Bij elkaar zo'n 1500 bijdragen!

We roepen je op, na het lezen van het document dat door jou is gedownload, de auteur(s) feedback te geven. Dit kan door je te registreren als gebruiker van de NIOC kennisbank. Na registratie krijg je bericht hoe in te loggen op de NIOC kennisbank.

Het eerstvolgende NIOC vindt plaats op 18 maart 2027 in Arnhem en wordt georganiseerd door HAN University of Applied Sciences.

Reacties over de NIOC kennisbank en de inhoud daarvan kun je richten aan de beheerder:

R. Smedinga kennisbank@nioc.nl.

Vermeld bij reacties jouw naam en telefoonnummer voor nader contact.

Het succes van ISI; en nu verder

S.A.H.M. Coppens
Stichting ECABO
Amsterdamseweg 16
3812 RS Amersfoort

Samenvatting

ECABO is betrokken geweest als landelijk opleidingsorgaan bij een opleidingsproject op het gebied van informatiseringsberoepen. Het Instroomproject Schoolverlaters Informatiseringsberoepen (ISI). Dit artikel schetst de ontwikkeling van de opleidingen uit het ISI-project naar reguliere leerlingwezen opleidingen.

1 Inleiding

1.1 Het ISI-project

ISI staat voor "Instroomproject Schoolverlaters Informatiseringsberoepen" en heeft als diepste achtergrond een rapport van het Bureau van de Bunt uit september 1984.

Hierin werd gesteld dat een betrekkelijk groot aantal jongeren, in orde van grootte tussen 25 en 30.000, een baan in de administratieve beroepspraktijk zou kunnen vervullen, mits zij voldoende werden bijgeschoold in de informatica.

In tegenstelling tot de algemeen gangbare gedachte betrof het hier jongeren met een opleiding op MAVO- en HAVO-niveau en dus duidelijk lager dan het steeds genoemde minimum van VWO en HBO.

In latere rapporten van de "Werkgroep Functie-ordening" van het Nederlands Genootschap voor Informatica en het rapport "De ontwikkeling van de MBO-lijn door de Stichting EXIN" werd dit bevestigd. Het laatste rapport spreekt over een grote verschuiving tot 1990 van een verdeling van het werk- en denkniveau in de automatisering van 40% naar MBO-opgeleiden.

Maar de start van het ISI-project lag belangrijk voor deze publikaties en bereikte dit punt op 1 september 1985.

Maar eerst nog even terug naar het begin. Toen op 1 april 1985 het groene licht werd gegeven voor het project was dit in een samenwerking van 3 ministeries, nl. Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Economische Zaken.

Met dit project wenste men op een aantal velden van het regeringsbeleid in te spelen, zoals:

- de bestrijding van de (jeugd-)werkloosheid;
- uitbreiding en versterking van het leerlingwezen;
- het ondersteunen van het emancipatiebeleid (de wens van 50% vrouwen in de beoogde opleiding);
- het Informatica Stimuleringsplan.

Tegelijkertijd werd ook een aantal grenzen gesteld, zoals een maximum van 15.000 op te leiden cursisten en een projectduur van 3 tot maximaal 5 jaar. Organisatorisch moest het ISI worden ingepast in het kader van het leerlingwezen, zodat snel kon worden aangesloten bij de reguliere opleidingssystemen met een snelle terugkoppeling van ervaring en know-how; er kon ervaring worden opgedaan in een geheel nieuw opleidingsberoep en last but not least in samenhang met het Open Overleg Wagner kon het leerlingwezen zowel kwalitatief als kwantitatief worden versterkt.

Om de bovenstaande doelen te kunnen verwezenlijken, werd gekozen voor een onorthodoxe opzet, nl. een opleiding onder verantwoordelijkheid van het leerlingstelsel ECABO met als uitvoeringsstatus een vijftal regionale stichtingen die in samenwerking met het reguliere onderwijs en bij voorkeur het Beroeps Begeleidend Onderwijs, of indien nodig met particuliere instituten, deze opleiding zouden gaan uitvoeren of laten uitvoeren.

De praktische uitvoering, inrichting, examinering en financiering werd neergelegd bij de Stichting ECABO (Landelijk Leerlingstelsel voor Economische en Administratieve Beroepencategorie), terwijl de coördinatie tussen de verschillende partijen en de drie betrokken ministeries werd opgedragen aan het PCBB (Pedagogisch Centrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven). Onder de paraplu van PCBB was een klein team van deskundigen aan de slag gegaan om ten behoeve van dit project een opleidingsmodel op te zetten met de hoofdpunten van het opleidingsprogramma. In dit programma werd aangesloten bij de reeds bestaande examenable mogelijkheid van de Stichting EXIN en de bekende AMBI-modulen. Speciaal voor deze opleidingen werd door het exameninstituut EXIN een aparte module ontwikkeld voor het beoogde MBO-niveau, nl. de module M1 gericht op "Toepassingspakketten".

Op 1 september, exact volgens plan, startten dan de eerste cursisten in het ISI-project. Er waren 2 opleidingen mogelijk en wel ASSISTENT MICROCOMPUTERS (AM) en APPLICATIEPROGRAMMEUR (AP). De tijdsduur van de opleidingen was beperkt tot 1 jaar en deze periode was weer onderverdeeld in een half jaar theorie en een half jaar praktijk. door deze opzet was het mogelijk om twee instroommomenten per jaar te realiseren, op 1 september en 1 februari.

In principe kende de opleiding een gemeenschappelijke startperiode van 8 weken, waarin naast de basisvaardigheden met een PC men zich ook een beperkte kennis moest eigen maken in de pakketten Tekstverwerken, Computerboekhouden en Spreadsheet naast de basiskennis Informatica voor de I1-module van EXIN. De pakketkennis moest aan het einde van deze startperiode worden getoetst door een praktijkexamen van de Stichting ECABO.

Pas na deze basisperiode kwam de eigenlijke verbijzondering naar AM of AP waarbij het vervolg van het opleidingsprogramma sterk gericht was op de AMBI-modules I2, B1, T2 t/m 6 respectievelijk M1.

In het tweede halfjaar van de opleiding werd de praktische kant benadrukt door het "praktijkleren" in de bedrijfssituatie via het stage-model van 4 dagen in een bedrijf naast een aanvullende scholen van 1 dag per week, analoog aan het model van het klassieke leerlingwezen.

De praktijkperiode werd afgesloten met een praktijkexamen dat in de eerste instroom werd verzorgd door de Stichting ETI (Examenbureau voor Toegepaste Informatica) en daarna werd vervangen door een praktijkexamen/-opdracht uit te voeren op de praktijkleerplaats onder toezicht en in afspraak met de bedrijfsmentor.

Gedurende het project zijn nog 2 opleidingen aan het ISI toegevoegd, zij het in een bescheiden setting. Het betreft de opleiding van ASSISTENT INDUSTRIELE AUTOMATISERING (AIA) welke in samenwerking met de Vereniging voor Elektrotechnisch Vakonderwijs (VEV) is opgezet en de opleiding van ASSISTENT LOGISTIEK MANAGEMENT (ALM).

De deelname aan het landelijk experiment betekende heel wat pionieren en problemen werden dan ook op onorthodoxe wijze opgelost. Het lesmateriaal sloot bijvoorbeeld niet naadloos aan bij de exameneisen van I1 of was ontwikkeld naast de voorbereiding van het examen, zoals bij M1 en vergde de nodige tijd en inspanning om tot een goede aansluiting te komen.

Ook de bijscholing van de docenten, speciaal uit het Beroeps Begeleidend Onderwijs en het zich eigen maken van de stof gericht op onafhankelijk samengestelde examens, vergde veel van de inzet en vroeg in een bepaalde tijd om aanpassing.

Inmiddels werden ook betere en uitgebreidere software-pakketten op de markt gebracht die noodzaak tot vervanging van enkele tot dan toe gebruikte.

Een bijkomende factor was de veroudering van de aangeschafte 1400 PC's van het type XT. De roep om vervanging werd steeds duidelijker, immers een goede voorbereiding op de beroepspraktijk noodzaakt tot het ter beschikking hebben van apparatuur die aansluit bij wat in de bedrijven wordt gebruikt en dus up-to-date is. Samenhangend hiermee bleek ook het praktijkwerkboek, hoewel ontwikkeld door professionele automatiseerders, hier evenmin vrij van te blijven en moest telkens worden aangepast bij de snel veranderende praktijk in het bedrijfsleven.

Niettemin is het project er in geslaagd de gestelde doelen te halen. Immers de 15 regionale stichtingen hebben, met een spreiding over 56 opleidingslokaties, in totaliteit 14.730 cursisten opgeleid of 98% van de maximaal 15.000 die de overheid wenste te financieren. Maar veel belangrijker nog zijn werkgelegenheidscijfers van deze groep cursisten.

Via een door de Universiteit van Utrecht ontwikkeld model, voor het bepalen van de opname in het arbeidsproces van de ISI-cursisten, geeft oplopende cijfers te zien tot ruim 80% waarbij de meisjes zelf een score bereiken van 90%, gemeten binnen redelijke tijd na het afsluiten van de opleiding. Regionaal zijn er uiteraard duidelijk verschillen te constateren in de percentages. Dat betekent dat ca. 11.000 cursisten door middel van deze opleiding aan een werkring zijn geholpen.

Een belangrijke neven-doelstelling van het ISI-project was het vergroten van de toetreding van vrouwen op de arbeidsmarkt. Het ISI-project is daar redelijk in geslaagd: 30% van de intreders bestond uit vrouwen. Een percentage dat voor heel wat opleidingen met een min of meer technisch karakter lager ligt. In totaal hebben ruim 4.000 vrouwen de opleiding gevolgd of in de 4,5 jaar van de looptijd van het project, een gemiddelde van bijna 900. Ten opzichte van ongeveer 700 cursisten van de "Vrouwenvakscholen" nog steeds een goede bijdrage.

Ook aan andere impliciete doelen heeft het ISI-project een bijdrage geleverd. In het onderwijs is een versnelling opgetreden met de invoering van Informatica en zeer speciaal in het beroeps(-begeleidend) onderwijs. Ook de ontwikkeling en invoering van de MBO-lijn bij EXIN is stellig bevorderd door dit experiment.

Stichting	Instroom								Totaal	%
	1	2	3	4	5	6	7	8		
1. SIA	88	68	135	122	152	118	146	134	963	6,5
2. BISI	147	192	307	287	350	267	294	225	2069	14,1
3. ISI-Drenthe	35	56	76	68	73	68	93	75	544	3,7
4. ISI-Friesland	0	31	68	65	77	75	79	84	479	3,3
5. ISI-M.Gelderland	64	62	127	146	142	130	144	132	947	6,4
6. ISI-Den Haag	80	109	162	133	160	131	161	107	1043	7,1
7. STIN	65	81	113	113	111	112	96	80	771	5,2
8. SIOM	117	109	194	142	199	142	183	168	1254	8,5
9. SBVL	0	62	93	88	76	61	87	53	520	3,5
10. ISI-N.Holland	0	49	131	128	128	130	129	128	823	5,6
11. ISIOF	81	158	229	211	225	225	245	242	1626	11,0
12. RISO	145	289	289	218	274	239	294	252	2000	13,6
13. ISI-Twente	54	80	94	71	70	63	65	34	531	3,6
14. SBOC	66	69	101	98	92	67	68	71	632	4,3
15. SIOK	48	48	67	64	81	80	79	61	528	3,6
TOTALEN	990	1463	2186	1964	2210	1908	2163	1846	14730	100,0

Schema 1

Overzicht aantallen opgeleide cursisten per regio

Opvallend is dat het aantal vroegtijdige verlaters kon worden beperkt tot 10 à 15%, wat door insiders laag wordt genoemd voor dit onderwijs. De bijdrage aan het bestrijden van de (jeugd-)werkloosheid is dan ook succesvol geweest.

Ook de versterking van het leerlingwezen qua aantallen is ongetwijfeld geslaagd met 3500 tot 4000 cursisten per jaar waarvan een vrij groot deel een vooropleiding had van HAVO/ MBO, een over het algemeen niet erg sterk vertegenwoordigde groep in het reguliere leerlingwezen.

2 Van een project naar regulier leerlingwezen

Zoals uit het voorgaande mag blijken, is het opzetten en uitvoeren van praktijkgerichte scholing van schoolverlaters en jeugdige werklozen voor informatiseringsberoepen op het lagere en middelbare niveau een regelrecht succes geworden. Alle projectdoelen van het Instroomproject Schoolverlaters Informatiseringsberoepen zijn gehaald. Reeds tijdens dit vierjarig project is onderzocht in hoeverre dergelijke opleidingen structureel binnen het leerlingwezen konden worden opgenomen.

Eén van de projectdoelen betrof namelijk:

Uitbreiding en versterking van het Leerlingwezen. Via het ISI-project is dan ook ervaring opgedaan met het tot ontwikkeling brengen van leerlingwezenopleidingen voor nieuwe beroepsgroepen. Tevens is een bijdrage geleverd aan de kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het leerlingwezen.

Op basis van de ervaringen van het ISI-project is de implementatie van deze opleidingen voortvarend ter hand genomen.

Om theorie en praktijk nog beter op elkaar te laten aansluiten, stelde ECABO nieuwe opleidingsprofielen samen, gebaseerd op de behoefte van het bedrijfsleven. Een totaalprogrammacommissie heeft hiertoe een beroepenanalyse geëntameerd, waaruit een aantal beroepsprofielen zijn voortgekomen.

Door middel van onderzoek blijkt dat de opleidingsprofielen van de nieuwe ECABO-opleidingen in ruime mate door de bedrijven worden herkend.

Het succes van ISI en de expertise en voorzieningen van de ISI-stichtingen en -scholen hebben ervoor gezorgd dat reeds in september 1988 gestart kon worden met een experiment op een beperkt aantal lokaties. Een jaar later zijn de geregulariseerde ISI-opleidingen in volle omvang van start gegaan met een eerste halfjaarlijkse instroom van ruim 1800 cursisten, verspreid over het gehele land.

3 De opleidingen

Het ISI leidde op tot twee beroepen: ASSISTENT MICRO-COMPUTERS (AM) en APPLICATIEPROGRAMMEUR (AP).

Vanaf augustus 1987 werd daaraan toegevoegd de nieuwe opleiding ASSISTENT LOGISTIEK MANAGEMENT (ALM).

De AM-functionaris bleek vooral een administratieve functie te vervullen, terwijl de AP-functionaris meer een automatiseringsfunctie heeft.

Uit evaluatie-onderzoeken bleek dat de opleiding AM geschikt was voor verdere differentiatie, blijkens de werkzaamheden die AM-functionarissen verrichten. Op basis van onderwijsinhoudelijke en uitstroomevaluaties m.b.t. de opleidingen in het ISI-project zijn vijf opleidingen ontwikkeld die worden toegevoegd aan het reeds bestaande aanbod van beroepsopleidingsprogramma's voor de economische en administratieve sector.

oude ISI-opleidingen	nieuwe ECABO-opleidingen	
AM	1. Applicatiegebruiker	(AG)
	2. Applicatiebeheerder	(AB)
	3. Applicatie-ontwikkelaar	(AO)
AP	4. Applicatieprogrammeur	(AP)
ALM	5. Medewerker Logistiek Management	(MLM)

Schema 2

Van oud naar nieuw

Hieronder wordt een beknopte toelichting gegeven op de 5 nieuwe opleidingsprofielen, zoals die door de totaal-programmacommissies zijn vastgesteld en door ECABO zijn ontwikkeld.

1. De Applicatiegebruiker

Een primaire opleiding voor administratieve medewerkers, met een vooropleiding op LBO-niveau, die in hun beroep gebruik maken van de computer en standaardapplicaties.

2. De Applicatiebeheerder

Een secundaire opleiding voor informatiserings-medewerkers, met een vooropleiding op MAVO-niveau, die ondersteuning bieden aan andere gebruikers en eenvoudige applicaties ontwikkelt en beheert.

3. De Applicatie-ontwikkelaar

Een tertiaire opleiding voor informatiserings-medewerkers, met een vooropleiding op HAVO/VWO-niveau, die zelfstandig applicaties ontwikkelen met behulp van standaardprogrammatuur.

4. De Applicatieprogrammeur

Een tertiaire opleiding voor informatiserings-medewerkers, met een vooropleiding op HAVO/VWO-niveau, die in hun beroep kunnen programmeren met behulp van programmeertalen en automatiseringsproblemen kunnen analyseren en oplossen.

5. De Medewerker Logistiek Management

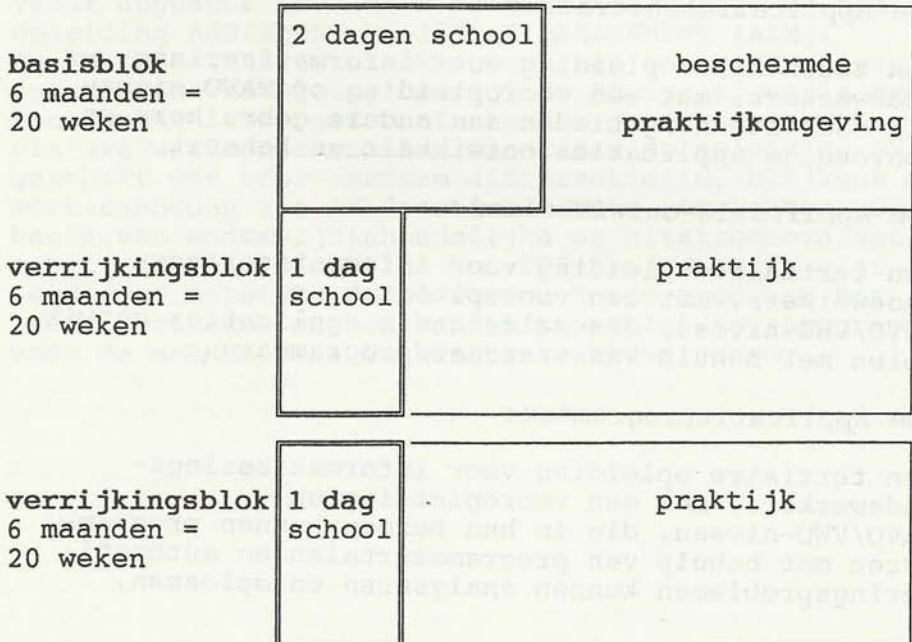
Een tertiaire opleiding voor medewerkers, met een vooropleiding op HAVO/VWO-niveau, die in staat zijn om zelfstandig ondersteuning te bieden aan het logistiek management met name op de raakvlakken van logistiek, bedrijfsvoering en automatisering.

4 De structuur van de opleidingen

De vijf opleidingen hebben alle een looptijd van 1 tot 1½ jaar. Alle opleidingen bestaan uit een basisprogramma van maximaal 6 maanden, gevolgd door een verrijkingsprogramma van minimaal 6 maanden en maximaal 12 maanden.

In het basisprogramma zijn twee schooldagen per week opgenomen voor de ondersteunende theorie. Voor de praktijkcomponent van het basisprogramma zijn derhalve 3 dagen per week beschikbaar.

In het verrijkingsprogramma is de theoriecomponent teruggebracht tot 1 schooldag per week en komt het accent nog zwaarder te liggen op de praktijkcomponent van 4 dagen per week.

schema 3
Structuur van de opleidingen

Bij de samenstelling van het programma is er vooralsnog van uitgegaan dat een leerling met het juiste instroom-niveau in 1 jaar de desbetreffende beroepskwalificatie zou moeten kunnen verwerven. In individuele gevallen zal een vervolg van het verrijkbingsblok noodzakelijk kunnen zijn.

De opleidingen gaan 2 maal per jaar van start: in september en in februari.

5 De organisatie

Bij de uitvoering van de opleidingen zijn, behalve de leerling, 4 instanties betrokken: de school, de zgn. GOA-stichtingen, het individuele leerbedrijf en de Stichting ECABO.

1. De school

De scholen voor beroepsbegeleidend onderwijs (SBBO's) verzorgen de ondersteunende theorie-component van de opleidingen. Zo'n dertigtal scholen verzorgen de theorielessen van de ECABO informatiserings- en logistieke opleidingen. Alhoewel de scholen autonome instituten vormen en bekostigd worden door het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, werken de scholen en de Stichting ECABO nauw samen. Deze scholen zijn overigens ook betrokken geweest bij de theoriecomponent van de opleidingen van het ISI- project.

2. Gemeenschappelijke Opleidingsactiviteiten (GOA)

Bij het ISI is gekozen voor een regionale organisatie van de opleidingen. Aanleiding was het gegeven dat de vraag vanuit het bedrijfsleven naar gekwalificeerd personeel en het aanbod van cursisten vaak regionaal gebonden is.

Daartoe is een regionale infrastructuur in de vorm van regionale stichtingen opgebouwd, die de verantwoordelijkheid kregen als patroon op te treden en de praktijkopleiding te verzorgen.

Behalve dat zodoende een netwerk aan relaties is ontstaan, is tevens een expertise binnen deze stichtingen ontstaan, waardoor sprake is van deskundigheid met betrekking tot informatiserings- opleidingen en de afstemming tussen theorie- en praktijkopleiding.

Als snel is gebleken dat deze ISI-stichtingen betrokken zouden blijven bij de geregulariseerde ISI-opleidingen van ECABO. De regelgeving is echter van dien aard dat er bij deze regularisering geen plaats kan zijn voor deze stichtingen in hun huidige vorm. Wel passend binnen de regelgeving is de opzet van zgn. GOA-stichtingen.

Wat zijn GOA's?

Een GOA-stichting is een bundeling van bedrijven met min of meer eensluidende behoefte aan gekwalificeerd personeel. De term gemeenschappelijk heeft betrekking op een gezamenlijke activiteit van meerdere werkgevers.

Alle opleidingsactiviteiten die in het kader van het leerlingwezen worden uitgevoerd en door meer dan 1 werkgever worden opgezet, kan in principe gerekend worden tot een GOA.

Een 3-tal organisatievormen van de GOA wordt onderscheiden:

a. de praktijkvervangende activiteiten

de leerlingen krijgen een full-time opleiding in een door werkgevers ingerichte, maar van het productieproces afgezonderde, leerwerkplaats;

b. de praktijkaanvullende activiteiten

de leerlingen krijgen een gedeeltelijke opleiding in de bedrijven zelf. Aanvullende training wordt gegeven in een ander a genoemde leerwerkplaats;

c. de roulatiesystemen

de leerlingen volgen de opleiding in de verschillende bedrijven (rouleren).

Belangrijke doelstelling van deze activiteiten is de opleiding minder afhankelijk te maken van de vaak beperkte en conjunctuurgevoelige mogelijkheden van individuele werkgevers. Uit onderzoek is gebleken dat hierdoor sprake is van een betere en snellere kwalificatieverwerving onder invloed van een meer gestructureerde opleidingssituatie en een betere begeleiding van leerlingen.

De GOA-stichtingen (op dit moment 17) in Nederland die uitvoering geven aan de ECABO informatiserings- en logistieke opleidingen hebben een dergelijke leerwerkplaats opgezet. Het leren omgaan met hard- en software vraagt namelijk intensieve begeleiding van een leerling. Uit de ISI-ervaringen is gebleken dat met name tijdens de eerste maanden van de opleiding veel bedrijven onvoldoende mogelijkheden hebben een intensieve begeleiding te organiseren. Een leerwerkplaats in de vorm van een goed geoutilleerde Beschermde Praktijkomgeving (BPO) geeft de mogelijkheden om de cursist de basisvaardigheden aan te leren die noodzakelijk zijn voor het daadwerkelijk "lerend werken" in een bedrijf. In deze zin is bij de huidige GOA- stichtingen dus sprake van praktijkaanvullende activiteiten (zie schema 2).

Een GOA-beleid van het Opleidingsfonds ECABO is ingebed in de regeling Bijdrage Vakopleiding Jeugdigen (BVJ). In verband met de ontstane infrastructuur is een in contracten en voorschriften vastgelegd kader voor GOA-activiteiten ontwikkeld die getoetst worden aan de BVJ-regelgeving.

De uitvoering hiervan is een zelfstandige verantwoordelijkheid van de GOA-stichtingen en wordt getoetst door de Stichting ECABO. Onder bepaalde voorwaarden kunnen GOA- stichtingen, maar ook individuele werkgevers, in aanmerking komen voor een subsidie uit de BVJ welke worden verstrekt door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

6 Afsluiting

Op basis van de ervaringen met het ISI-project, verschillende evaluatiegegevens, werkgelegenheids-onderzoeken en een behoeftenonderzoek is gebleken dat de implementatie van informatiseringsopleidingen, zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve versterking van het leerlingwezen betekent.

Bij ISI stond het aanbod centraal. Namelijk om in een korte periode 15.000 schoolverlaters op te leiden en later te zien bij welke bedrijven zij werkzaam waren. Bij de nieuwe opleidingen staat juist de vraagkant voorop. Uitgangspunt hierbij is dat die opleidingen worden ontwikkeld op basis van de behoeften van het bedrijfsleven.

Dit vergt grote inzet en flexibiliteit om de opleidingen tijdig aan te passen aan de ontwikkelingen die zich in het bedrijfsleven voordoen. Dat betekent dat steeds de nieuwste hulpmiddelen aangeschaft moeten worden en dat lesmateriaal steeds "up-to-date" moet zijn om de intense koppeling tussen theorie en praktijk optimaal te laten zijn. Hieraan ontleen dergelijke opleidingen hun succes.

Naast een geschikte praktijkopleiding voor schoolverlaters en werkzoekenden, vormen de "zittende" werknemers eveneens een belangrijke doelgroep voor de nieuwe ECABO-opleidingen. Het Nederlands bedrijfsleven is de afgelopen jaren in rap tempo geautomatiseerd. Van bestaande medewerkers wordt verwacht dat zij zich in korte tijd nieuwe vaardigheden eigen maken. Bijscholing is dan uitermate belangrijk.

Door de ontwikkeling van een modulair systeem worden de opleidingen toegankelijker voor deze mensen. Deze beschikken immers vaak al over voldoende vakkennis en kunnen daardoor volstaan met het volgen van enkele theoriemodules aangevuld met het praktijkgedeelte van de opleiding, dat binnen het eigen bedrijf gevolgd kan worden.

De stormachtige groei lijkt nog niet ten einde, temeer daar het bedrijfsleven hoge eisen stelt aan haar (toekomstig) personeel. Flexibilisering en modulering van alle ECABO-opleidingen zullen de komende jaren dan ook hoge prioriteit krijgen, naast het blijvend volgen van de ontwikkelingen die zich in de economische en administratieve beroepssector voordoen.

Kortom: het blijft een uitdagend perspectief!